

Erika Welgraven (a) & Cilla Geurtsen (b)

(a) Malmberg

(b) Chr. College Beyers Naudé, Leeuwarden

Contact: *erika.welgraven@malmberg.nl*

C.Geurtsen@CGBN.nl

Samenwerken aan Nederlands. Tekst als hart van het vak Nederlands

1. Inleiding

Lezen is een belangrijke vaardigheid voor het vak Nederlands én voor het succes van leerlingen in het voortgezet onderwijs. Dat staat buiten kijf. Teksten staan centraal in het functioneren en communiceren van mensen. Digitale teksten, teksten op papier, geschreven teksten, te schrijven teksten, etc. vormen het hart van het schoolvak Nederlands. Het centraal examen lijkt een weerspiegeling te zijn van dit idee. Maar in de dagelijkse onderwijspraktijk is niets minder waar. Veel leerlingen en docenten zijn meerdere jaren bezig met het trainen voor het centraal examen. Op de Cito-manier:

werken met een vertrouwde set vragen die garandeert dat een leerling een voldoende haalt tijdens het centraal examen (CE), vaak ook nog via een route die leerlingen zelfs tijdens het schoolexamen (SE) alvast laat werken op deze manier. Maar, gaat het in deze aanpak wel over leesvaardigheid? Gaat dit over het leren omgaan met teksten? Voor de docenten in de ontwikkelgroep ‘Samenwerken aan Nederlands’ is het antwoord op deze vraag: ‘Nee!’.

2. De essentie van de tekst

Sinds een jaar werken circa 12 docenten Nederlands havo/vwo bovenbouw met uitgeverij Malmberg aan een andere invalshoek, juist omdat blijkt dat leerlingen die met de Cito-vragen gewerkt hebben aan het eind van hun noeste werk vaak nauwelijks een idee hebben van de inhoud van de tekst, van de informatie, de gedachtegang of de argumentatie van de auteur. De essentie van de tekst krijgt onvoldoende een plek. De transfer naar ‘echt lezen’ komt niet tot stand.

In ‘Samenwerken aan Nederlands’ geven de docenten vorm aan een andere manier van werken met teksten. We zoeken opdrachtvormen die de focus op de tekst en op de ‘communicatie met de tekst’ leggen, in plaats van op sets met opdrachten. We zoeken naar opdrachten die de ziel van de tekst blootleggen. Naar opdrachten die ons en onze leerlingen juist dáár brengen. Opdrachten die gaan over lezen, over schrijven of over een andere combinatie van vaardigheden. We kiezen teksten die aansluiten bij de actualiteit. En dat vraagt om een continue doorontwikkeling! Onder onze handen groeit een tekstenbank Nederlands.

3. Waar zit de crux?

Het zal niemand verbazen dat (onder meer) de Referentieniveaus Taal en de verschillende tekstdoelen ten grondslag liggen aan de indeling van deze tekstenbank. Het inschalen van de teksten is een van de eerste zaken die we steeds onder handen nemen. We ontwikkelden een kleine *tool* om dat te doen, maar steeds weer is het vervolgens mensendenkwerk om de tekst in te schalen. Een ander opmerkelijk vertrekpunt is het gegeven dat we vooral kijken naar actuele teksten ‘in het wild’ en vervolgens bepalen wat we leerlingen met deze tekst kunnen leren: wat maakt deze tekst nu zo interessant? Waar zit de crux van deze tekst? De essentie van de inhoud speelt een rol, maar soms ook een bijzondere argumentatie, een opvallende structuur (al dan niet gelukt), want werken aan deelvaardigheden schuwen we niet. Leerlingen werken in groepen, maar soms ook individueel. Ze vergelijken teksten, speuren naar de boodschap achter de boodschap, zoeken naar ironie, werken tegelijkertijd aan hun algemene ontwikkeling, maken korte metten met vreemde redeneringen, etc.

4. Lezen voor het leven

Het is inspirerend als docenten met elkaar richting geven aan een andere aanpak van leesvaardigheid. Als ze andere opdrachten ontwikkelen die ertoe leiden dat leerlingen tijdens hun schoolloopbaan op een meer zinvolle en meer voor de hand liggende manier werken met teksten. Zo'n focus op dieper lezen, een dieper tekstbegrip draagt sowieso bij aan het succes van leerlingen op het examen. Daarvan zijn we overtuigd. En meer nog: het gaat ons om Lezen voor het leven! Lezen voor een kansrijk vervolg in het wo of het hbo.

Vanaf volgend jaar start de methode *Talent* van uitgeverij Malmberg met een groep vroegstarters met deze aanpak. Iedereen die op de hoogte wil blijven van dit initiatief kan zich aanmelden via samenwerkenaannederlands@malmberg.nl.